

Dagthema: 'Zonder liefde ben je nergens'

Overweging 10 september 2017 – Bart-Jan van Gaart

Voorgangers: Jan Meijer en Bart-Jan van Gaart

“... Wat haar overkomen is, is liefdeloosheid.
Veroordeel wat die kinderen doen, maar niet wat zij zijn.
Die pestende kinderen zijn op hun beurt ook weer slachtoffer.
En liefdeloosheid ontstaat
als de liefde niet onderhouden wordt.
Wij moeten ons oefenen in de liefde ...”

Eerste lezing: 1 Johannes 4, 7-8

Tweede lezing: Belijdenissen 10, 8b-9a van Aurelius Augustinus

Opening

Wat mij betreft,
mij verdriet het niet te zoeken wanneer ik
aarzel;
ik schaam mij niet te leren wanneer ik het mis
heb.
Bijgevolg: moge ieder die dit leest,
met mij meegaan waar hij even zeker is als ik;
moge hij met mij zoeken waar hij evenzeer
twijfelt als ik;
moge hij tot mij terugkeren waar hij zijn
dwaling erkent;
moge hij mij terugroepen waar hij mij ziet dwalen.
Zo gaan wij samen de weg van de liefde
en streven naar Hem van wie geschreven staat:
“Zoek altijd Zijn gelaat”.
(Aurelius Augustinus – *De Triniteit* 1,2,4-1,3,5)

Lied Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal
Orgelbegeleiding door Paul Valk

1. koor 2. allen

Onstilbare tonen, zwijgende woorden
mogen hier klinken.
De mond die ze zingt, het hart dat ontvangt
zij gezegend.
Zoals een landschap meer ruimte is dan te zien is
en zonen meer zijn dan de perfecte vorm
van de lippen.

Zo roepen wij uit wirwar te voorschijn een weg
een lichtgestalte uit dromen en schaduw van dood -
Zo wordt van aarde tot hemel Gij, onze enige ware.
(herhaal vanaf begin)

Zo wordt van aarde tot hemel Gij, onze enige ware.
(laatste slotregel keer 2x)

Welkom

Een hele goede morgen en welkom bij de opening van ons nieuwe kerkseizoen na een boeiende zomerperiode, met mooie en bijzonder vieringen in onze Duif. Waar iedereen welkom is, ongeacht wie of wat je ook bent, waar je ook vandaan komt, wat je achtergrond of overtuiging ook is.

Alles is weer normaal zeggen we dan. Als het bijzondere maar vaak genoeg gebeurt vinden we dat al snel normaal. Totdat we het missen. Zoals onder andere bij relaties, vriendschappen, gezondheid, succes, gemeenschap zijn.

Gemeenschap zijn is gewoon en bijzonder. Het is bijzonder om iedere week weer bij elkaar te zijn met alle mensen die dat mogelijk maken. De liturgiegroep, het koor, de leiding, de begeleiding, de voorgangers, de gastvoorgangers, de koffiegroep, de inrichters, de afsluiters, de samenstellers van het boekje, de redacteurs en schrijvers van het Groene Licht, redacteurs van de website, het bestuur en alle anderen die zich vrijwillig voor de Duif inspannen. Dat bijzondere is zichtbaar gemaakt in deze boeketten, die we na afloop zullen aan onze vrijwilligers overhandigen.

Ook dit lijkt een gewoon boeket. Maar de Gentiaan staat bekend omdat alle 400 soorten welkom zijn. De Zonnebloem wijst als zij in bloei is vast naar het Oosten, als om uit te kijken naar de wijzen die daar vandaan komen. De Lampionplant groeit niet alleen goed maar staat voor het licht in de duisternis en de Eucalyptus vertegenwoordigt het verkoelende en verfrissende. Geen gewoon boeket maar een klein wonder. Daarom hebben we het boeket voor de viering gezet in een vaas van Tiny Miracles, waar eerder dit jaar aandacht aan is besteed.

Tiny miracles

Tiny Miracles is niet zomaar een gewoon merk: het is een foundation met als doel om de Indiase bevolking een handje te helpen. De vazen en lampen worden gemaakt door Indiase vrouwen in Mumbai. Inmiddels biedt Tiny Miracles werk aan meer dan 100 vrouwen en hebben ze de leefomstandigheden van ruim 700 inwoners verbeterd.

De oprichtster Laurien Meuter is daar gewoon aan begonnen en maakte het tot een bijzonder project.

Een Tiny Miracle of Klein Wonder is ook een wonder, zoals een kleine gemeenschap ook een gemeenschap is die bijzonder is. Door de mensen die er wekelijks zijn en de mensen die het hele jaar door vrijwillig meewerken om onze vieringen steeds weer mogelijk te maken. We zijn vandaag dus bijzonder blij om weer compleet met koor en begeleiding bij elkaar te zijn en te ervaren hoe bijzonder dit is. We willen graag alle mensen die het functioneren van de Duif wekelijks tot iets bijzonders maken in het zonnetje te zetten.

En daarom dit bijzondere welkom en een bijzonder boeket bij de start van het nieuwe seizoen en bedankt voor ieders bijdragen aan onze bijzondere gemeenschap.

Ook een bijzonder welkom voor Bart-Jan, die ik nu het woord geef voor zijn inleiding.

Inleiding

Openingsgebed

God, Jij bent het
die ons gemaakt heeft met hart en ziel.
Jij roept ons tot een leven van liefde,
van geven en nemen.

Wees mild voor ons,
als wij ontrouw worden aan onszelf.
Als wij ontrouw worden aan allen die bij ons horen.

Vergeef ons dat wij onverschillig doen
tegenover alles wat jouw goede geest bedreigt,
in onze relaties, op ons werk,
hier in dit huis vol mensen.

Geef ons terug, dat vuur van het begin
en doe ons opengaan voor de dromen,
die Jij hebt neergelegd in ons hart.

Maak ons tot jouw mensen, blijf trouw
en geef jouw zegen aan ons samenzijn.
Amen.

Lied

Huib Oosterhuis / Tom Löwenthal

Dieper dan de brandhaard in het vuur is,
dieper dan in de typhoon de stilte,
was jij in mij die niet in mijzelf was,
dieper dan de zielen in mijn lichaam.

Uitgehakt als stenen uit een rotswand
was ik, lichtloos, dicht als steen van binnen,
vlakke, wind van lege woorden.
Maar nog was jij dichterbij me dan ik ik ben.

Dieper dan de stormhaard in de vuurzee,
hoger dan een rotsgebergte zonlicht,
hoger klank dan oren kunnen horen,
hoger woord dan klanken kunnen dragen,
hoger dan mijn steilste hoogte ben jij,
dieper in mij dan mijn diepste zelf.

Eerste lezing: 1 Johannes 4, 7-8

Vrienden, laten wij elkander liefhebben, want de liefde komt van God. Iedereen die liefheeft is een kind van God, en kent God. De mens zonder liefde kent God niet, want God is liefde.

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Liefde. Liefde.
Liefde, lichaam van zon
zachtheid van de sterke
liefde ziel van ontferming.

Woord lankmoedig en trouw
fijner dan fijngoud
zoet als de zoetste honing.

Tienvoud in ons midden, water uit de rots,
vogels uit de hemel, land ons beloofd,
wijnstok, oogst van tarwe, brood der armen.

Woord in ons vlees,
rots van erbarmen,
sterk als de dood ben je. (2x)

Liefde. Liefde.

Tweede lezing - Belijdenissen 10, 8b-9a van Aurelius Augustinus

Maar wat heb ik nu lief als ik U liefheb? Niet een mooi lichaam, geen schoonheid die voorbij gaat, geen licht dat onze ogen graag zien, geen mooie melodieën van allerlei liederen, niet de fijne geur van bloemen of van parfum of zalf, geen manna en geen honing, niet een lief lichaam om te omhelzen. Dat heb ik niet lief als ik mijn God liefheb. En toch heb ik wel zoiets lief als licht, zoiets als een stem en als een geur, zoiets als voedsel en als een omhelzing, als ik mijn God liefheb: hij is licht en klank en geur en voedsel, hij is de omhelzing van mijn innerlijke mens, waar voor mijn ziel oplicht wat niet aan plaats gebonden is, waar klinkt wat de tijd je niet afneemt, waar een geur is die niet op de wind verwaait, waar smaken niet minder wordt door eten, waar omhelzing niet loslaat door verzadiging. Dit heb ik lief als ik mijn God liefheb.

En wat is dat dan? Ik vroeg het aan de aarde, maar die zei: 'Nee, ik ben het niet.' En alles op de aarde gaf datzelfde antwoord. Ik vroeg het aan de zee, aan haar diepten en aan de levende wezens die daar kruipen, en hun antwoord was: 'Wij zijn jouw God niet, je moet hogerop gaan zoeken.' Ik vroeg het aan de wind, maar de dampkring met zijn bewoners zei: 'Anaximenes vergist zich, ik ben geen god.' Ik vroeg het aan de hemel, de maan en de sterren: 'Ook wij zijn niet de God die je zoekt.' En aan alle wezens rond de poorten van mijn lichaam vroeg ik: 'Zeg mij iets over mijn God. Jullie zijn het niet, maar zeg iets over hem!' Toen riepen ze met luide stem: 'Hij heeft ons gemaakt! Mijn vragen stelde ik met mijn denken, hun schoonheid was hun antwoord.'

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Veel te laat heb ik jou liefgekregen
schoonheid wat ben je oud wat ben je nieuw. (2x)

Veel te laat heb ik jou liefgekregen.
Binnen in mij was je, ik was buiten
en ik zocht jou als een ziende, blinde
buiten mij, en uitgestort als water
liep ik van jou weg en liep verloren
tussen zoveel schoonheid die niet jij is.

Veel te laat heb ik jou liefgekregen
schoonheid wat ben je oud wat ben je nieuw. (2x)

Toen heb jij geroepen en geschreeuwd,
door mijn doofheid ben jij heengebroken.
Oogverblindend ben jij opgedaagd
om mijn blindheid op de vlucht te jagen.

Geuren deed jij en ik haalde adem,
nog snak ik naar adem en naar jou.
Proeven deed ik jou en sindsdien dorst ik,
honger ik naar jou.
Mij, lichtgeraakte heb jij doen ontbranden,
en nu brand ik lichterlaaie naar jou toe,
om vrede.

Veel te laat heb ik jou liefgekregen
schoonheid wat ben je oud wat ben je nieuw. (2x)

Overweging

Atefeh is een meisje van 12 jaar. Ze is ruim een jaar geleden met haar ouders en broers en zusje de verschrikkingen in Syrië ontvlucht en na vele omzwervingen in een dorp aan de rafelranden van Amsterdam terechtgekomen. Ze spreekt voor iemand die hier nog maar een jaar is, verbazingwekkend goed Nederlands en bezoekt de Protestants-Christelijke school in haar dorp. Als haar gevraagd wordt wat ze leuk vindt in Nederland, antwoordt ze: “Alles”! “Maar er zullen toch ook wel dingen zijn die je niet leuk vindt?” “De regen”, antwoordt Atefeh, “die vind ik niet zo fijn”. “En verder?” Atefeh aarzelt, maar antwoordt dan toch: “Dat ik veel gepest wordt.”

“Gepest, door wie?”

“Door kinderen hier op school. Ze zeggen dat ik op moet rotten naar mijn eigen land en dat mijn moeder een hoer is en ik ook. Ook hebben ze een jong katje dat ik gekregen had en waar ik erg van hield, doodgemaakt, alleen maar om mij te pesten!”

Tranen

Ik weet niet hoe het u vergaat, maar toen ik dit verhaal van Jeffrey hoorde, die Atefeh voor zijn werk op haar school bezocht, sprongen mij de tranen in de ogen. Een meisje dat verschrikkelijke dingen heeft meegemaakt, met haar familie duizenden kilometers heeft gereisd om uiteindelijk in een veilig land van melk en honing te komen, moet helaas ondervinden dat er niet zondermeer een warm welkom is. Dat niet alle mensen in het nieuwe land hun melk en honing willen delen.

Wat mij het meest raakt is de boosaardigheid die mensen, kinderen in dit geval, aan de dag kunnen leggen. En dat juist bij een meisje dat op vele manieren uiterst kwetsbaar is. En nog zegt ze: “In Nederland is alles leuk”.

Worsteling

Aurelius Augustinus worstelde zijn hele leven met de boosaardigheid van de mens. Hij ontdekte dat het kwaad ontstaat als wij ons niet meer inspannen om het goede te doen. ‘Het kwaad’ als zelfstandige entiteit bestaat niet. Nare dingen genoeg, maar als een vulkaan uitbarst, de aarde trilt, de zee het land overstroomt, een allesverwoestende orkaan over ons heen raast, alles met veel doden tot gevolg, dan komt dat niet voort uit een kwaad maar zijn het krachten van de natuur waar wij ons niet tegen hebben kunnen beschermen.

Stel dat een steen hier boven mijn hoofd nu plotseling loslaat en mij verplettert. U zou er niet aan denken om dat een daad van het kwaad te noemen. Ik mag hopen dat u ook niet ‘de hand van God’ vermoedt. Het is gewoon een constructiefout waarvan de consequenties lang op zich hebben laten wachten. Het echte kwaad is een menselijke eigenschap die door de omstandigheden of een slechte gewetensvorming ontstaat. Het goede, liefdevolle, is onvoldoende tot ontwikkeling gekomen of niet onderhouden. Daar komen ongelukken van.

Zonde en zondaar

Augustinus maakte een scheiding tussen de zonde en de zondaar. Hij veronderstelde dat God alleen de zonde veroordeelt en nooit de zondaar. Hij kwam met name tot deze gedachte door de passage uit de eerste brief van Johannes die we zojuist hebben gehoord. Als God liefde is, dan blijft hij van zijn mensen houden, wat ze ook aan narigheid uitspoken. Precies zoals ouders van hun kinderen houden. Wat misdaan is wordt niet goedgesproken, maar je mag weten dat wat je ook misdoet. Er wordt van je gehouden.

Augustinus heeft lang nagedacht over de woorden van Johannes en ging nog een revolutionaire stap verder. Want, zo redeneerde hij, als God liefde is, dan is het tegenovergestelde ook waar: liefde is God. Laat dit even tot u doordringen: liefde = God. Augustinus plaatst zich hier in rechte lijn in het klassieke denken. De stelling dat Liefde = God, maakt van God een filosofische entiteit. Hier komt nog geen theologie aan te pas. Liefde is weliswaar niet tastbaar, niet direct zintuigelijk waarneembaar, maar we weten toch allemaal wat we bedoelen. In theologisch opzicht is God liefde. Maar in filosofisch opzicht is liefde God, dat wil zeggen: het hoogste goed, het goede leven.

Stevig gevochten

Voor mij, iemand die voortdurend de vraag stelt naar God, die stevig heeft gevochten en nog wel vecht tegen het beeld in mijn hoofd van de alwetende, almachtige, bebaarde man op een wolk die het al bestiert, was deze stelling van Augustinus een enorme bevrijding. Of er een God in de hemel is, ik weet het niet. Of er leven is na de dood? Ik laat mij verrassen maar weet niets. Maar ik weet wel dat er heel veel liefde is. Die liefde God noemen, is voor mij een openbaring geweest. Sindsdien kan ik ook de schrift opnieuw verstaan. Probeer u maar eens. Zoek op het internet een willekeurige passage uit de Bijbel. Gebruik de 'vervang-functie' om overal waar God of Heer staat Liefde in te vullen en er gaat een hemel voor u open. En waar het onzin wordt, weet u meteen dat daar niet het woord van God geschreven staat.

Belangen in het geding

Maar Atefeh dan en haar verhaal? Augustinus zou zeggen: wat haar overkomen is, is liefdeloosheid. Veroordeel wat die kinderen doen maar niet wat zij zijn. Die pestende kinderen zijn op hun beurt ook weer slachtoffer. En liefdeloosheid ontstaat als de liefde niet onderhouden wordt. Wij moeten ons oefenen in de liefde. De liefde die in het verlengde ligt van onze belangen gaat ons gemakkelijk af. Maar o wee als onze liefde gevraagd wordt en onze belangen in het geding komen! Dan is er dit: God heeft ons een instrument gegeven om het goede, om liefde te doen: ons geweten. Ons geweten alleen al maakt het de moeite waard om in God te geloven, het is immers aan God gebonden. Het feit dat in onze genen gebrand is, zelfs bij hen die zeggen niet meer gelovig te zijn, dat er iemand of iets over onze schouder meekijkt die zegt wat goed en fout is, zelfs of vooral als wij alleen zijn, is een direct gevolg van het geloof in een opperwezen. De discussie of dat opperwezen bestaat is daarbij volkomen irrelevant. Niemand vraagt zich af of de liefde bestaat. De liefde is en zij spreekt ook in ons geweten. Dat dit in deze maatschappij waarin God een steeds mindere plek krijgt, nog steeds zo is, mag met reden een erfgoed genoemd worden.

Zoals bij elk erfgoed heeft ons geweten periodiek onderhoud nodig. Dat zou de belangrijkste reden mogen zijn van het feit dat wij hier vandaag bij elkaar zitten. Elkaar voeden en dragen. Elkaar bevestigen en vermenselijken, moed inspreken, steun geven. Opdat wij voor elkaar zo goed als God zijn. De zondagse kerkgang moet zijn als een oplaadpunt voor goed en lief, zodat we buiten een goed mens kunnen zijn.

Zes keer Liefde

Wij hebben er maar één woord voor. Maar de oude Grieken hadden zes verschillende woorden voor verschillende vormen van liefde: Eros, onze hartstocht en begeerte; Philia, vriendschappelijke liefde; Ludus, de speelse genegenheid tussen bijvoorbeeld kinderen; Pragma, de verzorgende liefde die bijvoorbeeld ouders voor hun kinderen hebben; Agapè, de liefde die wij hebben voor de schepping en alle schepsels in zijn algemeenheid. Ook onze liefde voor God is een vorm van agapè. En tenslotte Philauteo, de positieve liefde die wij

moeten hebben voor onszelf. De Grieken zouden stomverbaasd hebben gestaan als ze wisten dat wij al deze verschillende vormen van liefde hebben doen samenkomen in één woord: love, liebe, l'amour, liefde. Maar tegelijkertijd draagt dat ene woordje alle liefde, zelfs de liefde die God is, in zich.

En, zonder liefde ben je nergens.

O ja, en weet u wat Atafeh betekent: liefde!

Muzikaal intermezzo

*Jomien Tissink en Jeffrey Leander zingen: 'Zonder liefde'
begeleiding: Paul Valk*

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in het leven, mij gegeven
als enige kans om mens te worden.

Ik geloof in Oorsprong van dit leven
die zin is en grond van mijn bestaan,
hoop en uitzicht door alles heen.

Ik geloof in Jezus,
mensgeworden God van liefde,
de 'mens voor anderen',
gekruisigd op lijden en dood,
maar levend voorgoed,
de Mens om nooit te vergeten, de Christus –
eten en drinken voor mensen van alle tijden.

Ik geloof in zijn Geest,
die levend maakt en kracht geeft,
perspectief en toekomst biedt.
Die werkt in mens en tijd,
die het kwaad en onrecht aandurft,
en niet ophoudt de liefde waar te maken.

Ik geloof in zijn kerk van mensen,
die pelgrimeert van donker naar Licht
van nacht naar dag, naar de verlossing toe.

Ik geloof in dit leven
als weg en werkelijkheid,
naar de liefde die volkomen is.
Amen.

Tafelgebed

Huub Oosterhuis / Bernard Huijbers

- A: Gij die weet wat in mensen omgaat
aan hoop en twijfel, domheid,
drift, plezier, onzekerheid.
- Vz: Gij die ons denken peilt
en ieder woord naar waarheid schat,
en wat onzegbaar is onmiddellijk verstaat.
- K: Gij toetst ons hart en Gij zijt groter dan ons hart;
op elk van ons houdt Gij uw oog gericht;
en niemand of hij heeft een naam bij U,
- Vz: en niemand valt of hij valt in uw handen,
en niemand leeft of hij leeft naar U toe.
- A: Maar nooit heeft iemand U gezien.
In dit heelal zijt Gij onhoorbaar.
En diep in de aarde klinkt uw stem niet;
en ook uit de hoogte niet,
- Vz: en niemand die de dood is ingegaan,
keerde ooit terug om ons van U te groeten.
- A: Aan U zijn wij gehecht, naar U genoemd.
Gij alleen weet wat dat betekent. Wij niet.
Wij gaan de wereld door met dichte ogen.
- K: Maar soms herinneren wij ons een naam,
een oud verhaal dat ons is doorverteld,
over een mens die vol was van uw kracht,
Jezus van Nazareth, een jodenman;
- A: in hem zou uw genade zijn verschenen,
uw mildheid en uw trouw; in hem zou voorgoed
aan het licht gekomen zijn hoe Gij bestaat:
weerloos en zaveloos, dienaar van mensen.
- Vz: Hij was, zoals wij zouden willen zijn:
een mens van god, een vriend, een licht,
een herder, die niet ten eigen bate heeft geleefd,
en niet vergeefs, onvruchtbaar, is gestorven;
- A: die in de laatste nacht dat hij nog leefde,
het brood gebroken heeft en uitgedeeld,
en heeft gezegd: “neemt, eet, dit is mijn lichaam,
zo zult gij doen tot mijn gedachtenis.”
- A: Toen nam hij ook de beker, en hij zei:
“dit is het nieuw verbond, dit is mijn bloed,
dat wordt vergoten tot vergeving van uw zonden.
Als je uit deze beker drinkt, denk dan aan mij.”

Vz: Tot zijn gedachtenis nemen wij daarom dit brood,
en breken het voor elkaar:

K: om goed te weten wat ons te wachten staat,
als wij léven, hem achterna.

A: Als Gij hem hebt gered van de dood,
God, als hij dood en begraven, toch leeft bij U,
redt dan ook ons en houdt ons in leven,
haal ook ons door de dood heen, nu
en maak ons nieuw, want waarom hij wél,
en waarom wij niet?
Wij zijn toch ook mensen.

Brood en wijn rondgedeeld

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Refrein (2x)

Wij zullen kennen zoals wij gekend zijn
en er begint een nieuw leven.

Ach jullie verlichten, ontrukten,
als je niet liefhebt je naaste
je verre naaste geen recht doet,
in schaduwen dwaal je maar rond,
door kunstlicht je ogen bedorven.

Refrein (2x)

Ach wij die God willen zien
wij zien het gezicht dat ons aankijkt
te ongelegener tijd,
wij zien in flitsen elkaar,
de liefde die ons beloofd is.

Refrein (2x)

Voorbede

Wij danken U zoals wij hier staan, als Uw gemeente,
volgelingen van Uw zoon,
verzameld rond Uw tafel,
voor Uw liefde voor mensen waarmee alles begon.
Blijf ons opvangen als wij vallen, God,
en laat ons Uw liefde blijven uitstralen,
Uw geest doorgeven om ons heen in alle tijden.

Voor Uw wereld bidden wij,
waarin mensen leven die het goede willen,
de weg zoeken te gaan van Uw zoon naar Uw woord,
of andere richtsnoeren,
en waarin mensen leven die de weg kwijt zijn,

anderen vertrappen vermoorden, vernederen,
waarin onafhankelijke verslaggevers
grote risico's lopen in landen, waar niet.

Waar in wij dankbaar mogen zijn
voor de veiligheid en de welvaart waarin wij leven
maar ook onze verantwoordelijkheid
moeten blijven voelen voor de rest van de wereld.
God zij met hen en met ons.

Voor Uw kerk in deze stad bidden wij
dat wij veranderingen aan durven gaan
dat wij waarlijk kiezen gemeente van Christus te zijn
waarin ruimte is voor samenwerking
respect voor minderheidsstandpunten
ruimte voor nieuwe wegen om Uw woord te belijden
voor nieuwe manieren Uw geest te doen lichten

Voor onszelf bidden wij,
dat wij Uw geest in ons hart binnen laten,
dat Uw geest ons moge verlichten
en aan het licht brengen wat wij zelf soms liever verborgen houden
om ons in het reine te brengen met U en met elkaar.

Onze Vader

Onze Vader, die in de hemel zijt,
uw naam worde geheiligd;
uw koninkrijk kome;
uw wil geschiede op aarde, zoals in de hemel.
Geef ons heden ons dagelijks brood
en vergeef ons onze schulden,
zoals ook wij onze schuldenaars vergeven.
En leid ons niet in verzoeking,
maar verlos ons van de boze.
Want van U is het koninkrijk
en de kracht en de heerlijkheid
in eeuwigheid.
Amen.

Wegzending en zegenbede

Gij in uw grenzeloos licht
als wij bestaan voor U
als Gij ons hoort en ziet
deze mensen die hier zijn
die U roepen: wie zijt Gij?

Eeuwige Levende God -
als Gij ons hebt gemaakt
zoals Gij licht hebt gemaakt

zoals Gij nacht hebt gemaakt
aarde en deze dag

zegen ons dan met uw licht
met het licht van uw ogen.

Slotlied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Wat vrolijk over U geschreven staat:
dat Gij zijt de gloed van al wat leeft,
de ziel die vonkt of als een brand uitslaat,
de adembron die ons te drinken geeft.

Wat vurig staat geschreven: dat Gij komt
'redden wat verloren is', dat woord,
dat Gij het hart hebt ogen dat Gij hoort,
'Ik zal er zijn', zonsopgang, nieuw verbond.

Dat hoge woord geschreven wit op zwart,
trouw van trouw, hoe heeft het ons bevrijd,
beschaamd, vervoerd, getroost, dan weer getart.
hoe dorsten wij te weten wie Gij zijt.

Woensdag 13 september – Leerhuis Augustinus

Eerste van vier woensdagavonden over een van de oudste en belangrijkste kerkvaders in de tijd van de vroegste christengemeenten door Bart-Jan van Gaart.

Voor meer informatie over deze boeiende avonden en inschrijven op de serie: kijk op onze website: www.deduif.net

